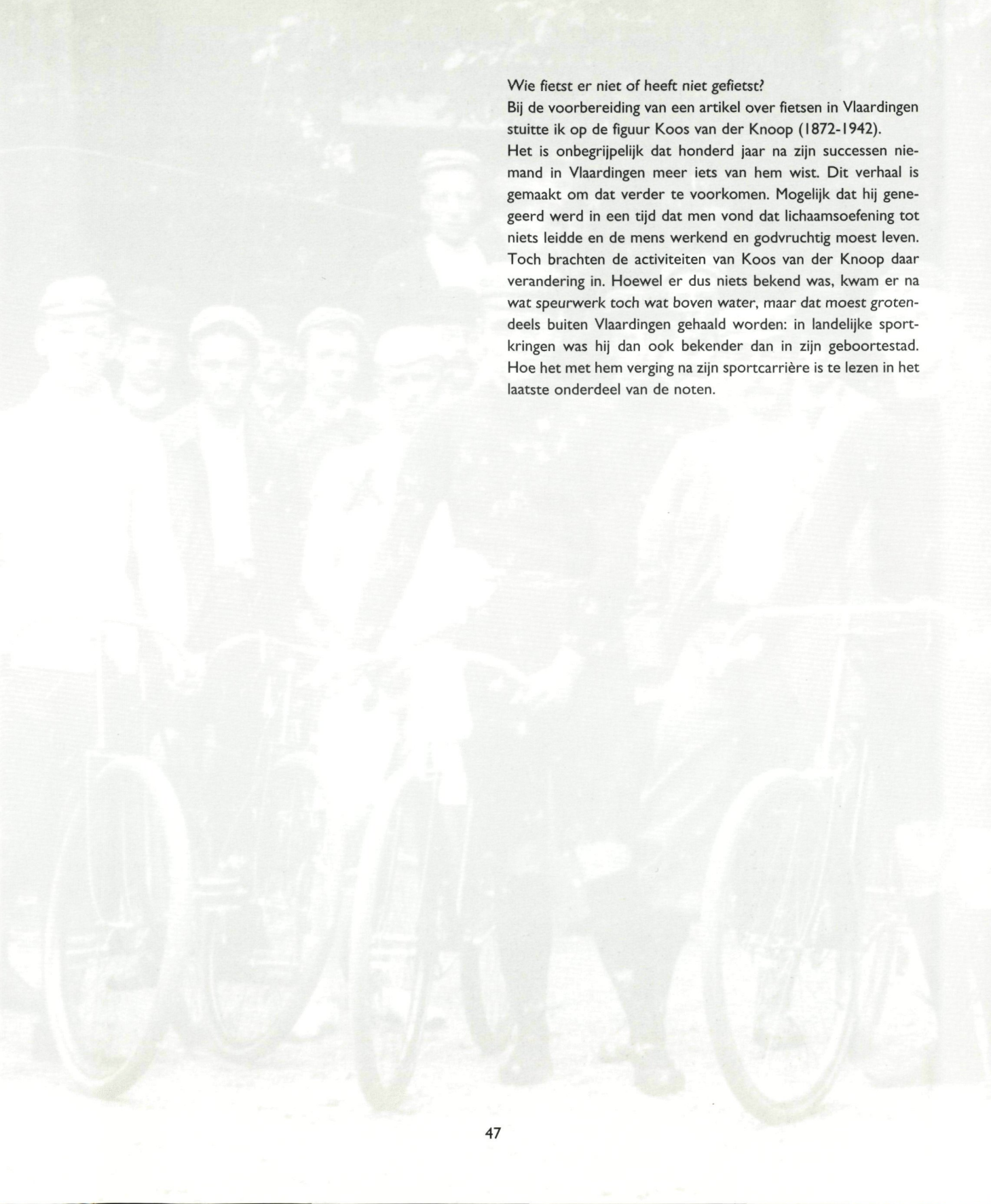

Jan van Hees

Zeer kranig

Koos van der Knoop, een vergeten Vlaardingse wielprof...

Wie fietst er niet of heeft niet gefietst?

Bij de voorbereiding van een artikel over fietsen in Vlaardingen stuitte ik op de figuur Koos van der Knoop (1872-1942).

Het is onbegrijpelijk dat honderd jaar na zijn successen niemand in Vlaardingen meer iets van hem wist. Dit verhaal is gemaakt om dat verder te voorkomen. Mogelijk dat hij genegeerd werd in een tijd dat men vond dat lichaamsoefening tot niets leidde en de mens werkend en godvruchtig moest leven. Toch brachten de activiteiten van Koos van der Knoop daar verandering in. Hoewel er dus niets bekend was, kwam er na wat spoorwerk toch wat boven water, maar dat moest grotendeels buiten Vlaardingen gehaald worden: in landelijke sportkringen was hij dan ook bekender dan in zijn geboortestad. Hoe het met hem verging na zijn sportcarrière is te lezen in het laatste onderdeel van de noten.

De Fiets

Voor de meeste mensen is een fiets de gewoonste zaak van de wereld, maar dat was niet altijd zo. Het verhaal van de fiets begon aan het begin van de vorige eeuw om pas aan het begin van deze eeuw tot een min of meer algemeen gebruikt vervoermiddel te worden. In Vlaardingen deed de velocipède, zoals de fiets toen genoemd werd, letterlijk zijn intree in 1889.

Op zondagochtend 25 augustus vertrokken in Rotterdam de leden van de Rotterdamsche Wieler Vereeniging (opgericht in 1886) per velocipède naar Hoek van Holland. Om half tien zouden ze Vlaardingen binnen rijden. De schrijver van het krantenbericht constateerde dan terecht, waarschijnlijk met het oog op de kerkgangers naar de Grote Kerk, dat de gemeente voor het grootste gedeelte gedurende enige ogenblikken op stelten zou staan. De onrust ontstond vooral omdat velocipèdes in Vlaardingen vrijwel zeker niet voorkwamen, de zondagsrust al voor kerktijd werd verstoord en vreemdelingen op zondag voor een pleziertocht in Vlaardingen, zoals de Nieuwe Vlaardingsche Courant berichtte, al helemaal een schokkend bericht was. Overigens was de velocipède in 1889 eigenlijk al een verouderde techniek. In 1885 had de Engelsman Starley een veilige fiets ontwikkeld: de zogenaamde "safety". Tot 1885 had men in de fietslanden Engeland, Frankrijk, Duitsland en de USA geëxperimenteerd met wielgrootten en verschillende aandrijvingen, omdat de hoge-bi (van bicycle of bicyclette) met het hoge voorwiel en het kleine achterwiel zeer gevaarlijk was vanwege de hoge zit op een wankel evenwicht en bij hoge snelheden en oneffenheden van de weg levensgevaarlijke valpartijen kon veroorzaken soms met fatale gevolgen voor de berijder.

De safety was inderdaad veilig door de even grote wielen, de lagere zit en de kettingaandrijving op het achterwiel. De safety heette de "Rover" en toen Dunlop daarna een luchtband ontwikkelde, was het proto-type van de twintigste-eeuwse fiets geboren.

Kort daarvoor was Het Algemeene Nederlandsche Wielrijders Bond opgericht (1883), zodat door de liefhebbers van de "machine" -alleen al uit deze benaming blijkt de bewondering voor dit simpele maar technische hoogstandje- in verenigingsverband genoten kon worden en wedstrijden georganiseerd. Niet voor niets heet het bondsorgaan van de ANWB nog steeds "De Kampioen".

Jan Maurits Wagenaar Hummelinck (geb.1874) en zijn broer Maas (Marius Gerrit geb.1878) met hun machines: een hoge bi en een safety omstreeks 1890. Beiden werden later adj.-directeur van de Hollandia.

Het wedstrijdelement bij het gebruik van de fiets voerde de boventoon. Dat zorgde er wel voor dat veel mensen de mogelijkheden van de fiets konden zien. Gegoede mensen konden zich echter een fiets veroorloven voor recreatiemogelijkheden.

Vermoedelijk voor hen was de advertentie in de NVC van 30 april en 10 mei 1890 waarin "eene goed onderhouden velocipède (bicycle) in de deugdelijke staat zijnde voor f.25,-, hoogte 50 inches" werd aangeboden. Reactie kon gegeven worden bij drukkerij Dorsman en Odé. De echte promotie kwam van jongemannen, die gegrepen waren door het wielrennen, zoals de Delfhavense Emile Kiderlen (in de periode 1885-1888) en de legendarische Jaap Eden (in de periode 1892-1905). Door hun activiteiten werden rijwielverenigingen opgericht. In Rotterdam waren er verscheidene, Schiedam had er toen twee (Swift en De Postduif) en Vlaardingen geen enkele.

Het begin

Op zondag 16 september 1895 organiseerde “De Postduif” (opgericht in 1894) een nationale wegwedstrijd over 60 km (Schiedam-Hoek van Holland vv) voor alle leden van de ANWB. De enige Vlaardinger die zich inschreef was Jacobus Nicolaas van der Knoop, 23 jaar.¹ In juni van dat jaar had Van der Knoop in Brielle al ingeschreven voor een nationale wedstrijd ter gelegenheid van het eenjarig bestaan van de Brielsche Wielrijders Vereeniging “De Sneltrappers”. Hij reed daar de 25 km in 51 minuten en 48 seconden. Met die tijd veroverde hij de derde prijs: een kleine zilveren medaille.²

“Er was veel wind en een groot deel van den weg moest tegen de wind worden gereden, zoodat de rijders flink hunnen krachten moesten inspannen om den afstand in zoo’n korten tijd af te leggen”. In Hotel van Rheenen werden de prijzen uitgereikt en met een bal na werd de dag besloten.

Dat gaf Van der Knoop zeker de moed om dichterbij huis en onder toezicht van zijn stadgenoten zijn krachten op de wielen te tonen op die zondag in september.

In meer dan een opzicht spiegelde Van der Knoop zich aan beroemdheden onder zijn sportieve tijdgenoten. De heldendaad van Emile Kiderlen (door sportief Nederland ook wel Pim genoemd; in Delft waar hij studeerde werd zelfs een vereniging naar hem genoemd), die rond 1883 op een velocipède de stoomtram naar Schiedam had weten bij te houden, werd nog steeds doorverteld. Zou Van der Knoop de velocipède in 1890 gekocht hebben? Het is niet bekend, zeker is wel dat Koos van der Knoop rond 1894 een safety had en bijna is het wel zeker dat hij in 1889 vanuit het Westnieuwland, waar hij woonde, de leden van de Rotterdamsche Wieler Vereeniging over de Maassluisdijk heen en weer heeft zien gaan. Koos van der Knoop bleek een tot nu toe onbekende maar interessante Vlaardinger, die door zijn prestaties en door de sportkringen waarin hij verkeerde, de fiets voor de Vlaardingers populair maakte.

Jacobus Nicolaas van der Knoop werd op 16 juni 1872 in Vlaardingen geboren als vierde zoon van Pieter van der Knoop (1842-1937), broodbakker in het Westnieuwland, en Maaïke de Heer (1839-1935). Hij werkte als bakker bij zijn vader. Van 1895 tot 1902 maakte hij een bijzondere

sportcarrière door, gekoppeld aan de oprichting van de eerste rijwielhandel en reparatie-inrichting in Vlaardingen.

De fietsproducerende landen brachten langzaam maar zeker ook een Nederlandse productie op gang. De safety-fietsen werden ook in Nederland gemaakt door de Eerste Nederlandsche Rijwiefabriek (ENR) van Burgers in Deventer, Fongers uit Groningen, de Valuas-fabriek in Venlo, de Simplex-fabriek in Amsterdam en de fabriek van Arentsen en Kolling (later Gazelle) in Dieren.

De eerste ontwerpen werden vrijwel altijd gekopieerd naar buitenlandse voorbeelden. De eerste drie genoemde fabrikanten waren dan ook smid en/of wagenmaker van professie en konden dus met het materiaal omgaan. Reparaties moesten bij de genoemde merken door de fabriek zelf uitgevoerd worden. Ondernemende mensen en de eerste gedachte gaat dan weer uit naar een smid of een wagenmaker die het ideaal van een fietsenhandel niet op zo’n grote schaal wilden uitvoeren, moesten beginnen met een agentschap van een buitenlands merk of een “klein” Nederlands merk.

In Rotterdam verkocht Bingham (opgericht in 1871) zogenaamde ANWB-rijwielen en omdat de zaak in de Eenhoornstraat gevestigd was, waren dat Eenhoorn-rijwielen, maar of dit ook een fabriek was is onduidelijk. Iets verder weg, in Dordrecht, waren twee rijwiel-fabrieken: van de fiets van Sillevius “De Kampioen” en de “Van Randwijk-fiets” van een zekere Van Randwijk. De productie van de zeer jong begonnen Piet Lipman uit Wateringen met de VIOS-fiets (Vooruitgang is ons streven) werd in de advertenties van de NVC niet gevonden. Een volhouder op advertentiegebied voor 1900 was de rijwielhandelaar C.M. Renaud uit Oud-Beijerland. Hij adverteerde als agent met de Surprise, de Matador, de Victor, de Rover, de Middletown, de Futura, de Burgers (vermoedelijk van D. Burgers een smid uit Strijen) en de Van Randwijk-fiets. In 1895 riep hij via de krant de mensen in Vlaardingen toe: “Het seizoen nadert! Men koope een Randwijks-rijwiel! Wacht U voor verkoopers die onkundig zijn in het vak.”

Het kon zijn dat in die jaren de ANWB-top elitair was, na 1890 waren de generatie-genoten van Koos van der Knoop dat geenszins of het moest de Limburgse Henri Meijers (1879) zijn, de zoon van een rijke bierbrouwer of

de iets oudere Emile Antoine Kiderlen (1868-1931) de zoon van een rijke likeurstoker uit Delfshaven.

Mogelijk dat daarom J.L.Melchers "captain" was van de Schiedamse "Postduif". Inderdaad was de befaamde wielrenner Willem Gerardus DelBaere zoon van een arts in Schiedam, maar de Schiedamse wielrenner Theo Offerman was de zoon van een kurkensnijder.

Dat de rijke burgers in het algemeen en voor Vlaardingen in het bijzonder toch de oorzaak waren van de popularisering van de fiets waren, bleek uit een aantekening die gevonden werd in de collectie Sigal.³

"Toen de fiets pas was ingevoerd, waren er een aantal jongelui van gegoede ouders, die er een bezaten. Tot hen behoorde I. en C. Hoogendijk, Van Dusseldorp, J. van Raalt, Henk de Korver, Jan van der Plas, Van der Knoop, F. IJzermans. Des Zondags improviseerden zij fietswedstrijden op de Maassluisdijk".

De rijkeluiszoontjes vallen wel op door hun naam: Hoogendijk, Van Dusseldorp en IJzermans. De jongens stoorden zich niet aan sociale verschillen en dat ze op zondag iets organiseerden spreekt boekdelen. De gewone jongens konden door hun contacten dus wel het ideaal van het fietsen bereiken. Dateren we bovenstaande aantekeningen rond 1890 dan moet omstreeks die tijd Koos van der Knoop door de fiets gegrepen zijn. Hij was overigens in die tijd ook lid van de Turnvereniging Leonidas, mogelijk al van de af van de oprichting in 1884. Het verklaarde in ieder geval het krachtige lichaam, dat hem van pas kwam voor het nodige uithoudingsvermogen. Op 7 april 1895 behaalde een afvaardiging van Leonidas in Den Haag in gebouw Diligentia aan het Lange Voorhout in de Vrije Oefeningen een derde prijs. Onder de turners bevond zich Koos van der Knoop en ook Gerrit Lensveld.⁴ De laatste zou ook bij wielervedstrijden vaak met Koos meegaan. In die jaren diende ook een lokaal van De Romein, hotel en café aan de Maassluisdijk, als oefenruimte voor de sportieve Vlaardingse turners.

Amateur 1895-1897

De zo succesvol verlopen wedstrijd in Brielle smaakte naar meer. Op zondag 15 september 1895 werd door de Schiedamsche Wieler Vereniging "De Postduif" ook het eenjarig bestaan gevierd met een nationale wegwedstrijd

voor alle leden van de ANWB. Het traject was Schiedam-Hoek van Holland vv, 60 km met toegestane gangmaking.

Wielerverenigingen uit Rotterdam, Den Haag, Delft en Leiden waren uitgenodigd om te komen kijken en daarom organiseerden zij clubtochten naar de plaats van de jubilerende vereniging. Onder de twintig deelnemers bevonden zich de later nog bekender geworden renners: Willem van der Meij en J.H.van Koolbergen uit Leiden, Kobus Vrouwes uit Amsterdam, de Schiedamse crack Theo Offerman en Koos van der Knoop. Nadat de posten vertrokken waren, werd in de Officieren-zaal van de Officieren-Vereeniging de loting voor het volgnummer verricht. "Was reeds den geheelen ochtend aan het begin van den Vlaardingsche dijk een ongewone drukte op te merken,

Het eenjarig bestaan van de Schiedamsche Wielervereniging "De Postduif" werd gevierd met een nationale wegwedstrijd Schiedam-Hoek van Holland vv op 15 september 1895. De deelnemers werden gefotografeerd bij de Officierenvereniging in Schiedam. Onder de deelnemers Koos van der Knoop (met kruisje).

omstreeks een ure was letterlijk op den dijk tot ver voorbij de begraafplaats geen plaatsje onbezet. De racers hadden dan ook veel moeite om zich door de massa toeschouwers baan te breken, toen zij zich omstreeks 1 ure op den dijk vertoonden.

Toen er eindelijk eenige ruimte was gemaakt, had ten 1 ure 7 min. nabij de begraafplaats de afrit plaats. Het was een eigenaardig schouwspel de verschillende deelnemers in onderscheidene race-costuums over de wielen gebogen, tusschen de dubbele menschenrij te zien heenrennen. Zoover mogelijk werden zij in 't oog gehouden; maar weldra waren zij achter de Vijfsluizen verdwenen. Langzamerhand trok nu ook het publiek af, vertrouwend, dat de terugkomst der racers wel niet voor 3 ure was te wachten.

De racers traptten er intusschen duchtig op los. Nauwelijk was de Hoek bereikt of er werd gekeerd en in vliegende vaart ging het nu weer terug. Voor drieën hebben dan ook twee hunner het eindpunt reeds bereikt. De zeventienjarige Van der Meij uit Leiden, komt het eerst, doodbedaard

alsof hij van een tochtje terugkeert. Daarna volgt zijn stadgenoot Koolsbergen.

Vervolgens Van der Knoop uit Vlaardingen en Dee uit Leiden. Hierop onze kampioen Offermans, blijkbaar eenigszins onder den invloed van het ongeval dat hem te Maassluis getroffen had: zijn "kar" was gebroken maar, wat nood, fluks op een andere overgesprongen, is hij toch no.5, die, zonder dit incident, zeker een meer primitief nummer zou hebben behaald. Nu volgt weldra nog een vijftal anderen; het laatst in deze rij de koene Jongbloed Unterhorst; met beslijkt costume, omwoelden arm en ver-

wonde knie, doet hij duidelijk zien dat ook hij een kwade kans heeft beloopen: bij 's Gravensand raakte zijn wiel verward in dat van den voorrijdenden Van der Meij; een ongeval dat hij met een buiteling moest bekoopen; ook enkele anderen, die hem voorgaan of volgen, dragen de sporen van kleine incidenten die op den langen weg voorvielen."⁵

Na Van der Meij en Van Koolbergen kwam Van der Knoop over de finish met een tijd van 1 uur, 49 minuten en 22 seconden, die daarmee beloond werd met een zilveren medaille. Na het uitblazen in de tuin werd een demonstratietoelt gemaakt door Schiedam naar Musis Sacrum waar zich om vijf uur "de sportsmen aan den disch vereenigden".

Op 9 oktober won Koos een derde prijs in een soortgelijke wedstrijd als zijn eerste dat jaar. Deze wedstrijd werd gereden in Lisse en daarmee sloot hij zijn eerste seizoen af.⁶

In 1896 lonkte een nieuw wielerseizoen dat voor Koos van der Knoop op 5 april zou beginnen. In Den Haag won hij in een 10 km race een tweede prijs en een maand later in Breda leverde hij een zelfde prestatie. Op 31 mei dreigde het noodlot toe te slaan bij het Kampioenschap van Zuid-Holland. Hij kwam daarbij te vallen en mocht zich twee weken lang niet bewegen.⁷

In de wedstrijd Rotterdam-Utrecht vv op 11 juni leek het er op of zijn rustperiode niet lang genoeg geweest was. Vlak na de start bij de Avenue Concordia kreeg de tandem die de Parijse Paul Bor "paceten" (gangmaakten) een lekke band en de beide rijders stapten af. Koos van der Knoop kon ze niet ontwijken en reed op ze in: hij bezeerde zijn schouderblad en ging terug naar de start.

Weer twee weken later verscheen hij toch aan de meet in de wedstrijd Amsterdam-Arnhem vv. Ook bij die race was gangmaking toegestaan. In Diemen passeerde Koos als eerste, bij Soestdijk was hij derde en op het keerpunt draaide hij als tweede. Na 6 uur, 49 minuten en 5 seconden eindigde hij achter zijn fietsvriend Willem van der Meij als tweede.⁸

In de nationale wegwedstrijd op zondag 26 juli, die georganiseerd werd door de vereniging "TAVENU" (Tot Aangename Verpoozing en Nuttige Uitspanning) trad "de heer Van der Knoop uit Vlaardingen" weer aan voor een rit Delft-Rotterdam en terug. Onder de elf deelnemers waren ook weer Offerman en Van Koolbergen.

Koos van der Knoop ontving uit handen van de burge-meester van Delft een grote verguld zilveren medaille. Na de onderlinge wedstrijden voor de leden van de club werden met het oog op het publiek ook nog wat folkloristische wielierzaken afgewerkt. Men hield wedstrijden in het langzaam-rijden en het lange pijpen-rijden ofwel het heel overbrengen van Goudse pijpen. Bij andere gelegenheden ging het dan ook wel om eieren-rijden of loop- en rijwedstrijden.⁹

Het voorseizoen was duidelijk goed geweest, want Koos van der Knoop schreef op 2 augustus in voor de nationale wielervedstrijd over 10 km, die georganiseerd werd door de Haagsche Athletiek Club "Hollandia". Om 11 uur zou men beginnen, maar toen was Van der Knoop nog niet gearriveerd. De jury was zo coulant om te wachten. Na een klein half uur kwam hij aan: hij bleek verlaat omdat hij een van zijn trappers in de trein had laten liggen. Of de trein dan op hem gewacht had vermeldde de historie niet. Voor de start werd snel nog een foto genomen: wat zou het mooi zijn als die nog eens boven water kwam! Het oponthoud had zijn concentratie niet verstoord. Koos werd tweede in 16 minuten en 22 seconden.

Het werkelijke succes kwam op 23 augustus 1896. Door de Leidsche Wieler Vereniging "All Right" was een wegwedstrijd Leiden-Utrecht vv (100 km) uitgeschreven.

Eerste werd Koos van der Knoop in een tijd van 3 uur, 39 minuten en 23 seconden voor H. van Koolbergen en L. de Wilde. Koos won daarmee "een fraaien zilveren beker", die in de sportpers een waarde van f.150,- kreeg. Van Koolbergen diende overigens nog een protest in: hij zou door Van der Knoop aangereden zijn.

Het protest leverde niets op. Koos van der Knoop kreeg zelfs nog een medaille als eerst aankomende Zuid-Hollander. De wielersport bleek een succes te worden.¹⁰

Op Koninginnedag 31 augustus reisde Koos van der Knoop af naar Kuilenburg (Culemborg) waar de wielervereniging "TONIDO" (Tot ons nut is dit opgericht?) een

"go-as-you-please" race organiseerde. Koos reed de sterren van de hemel: 3000 m in 5 minuten en 27 3/5 s. Mogelijk was de tegenstand niet zo groot - andere namen werden niet vermeld - want ook over 20 ronden werd hij eerste. De leidingsprijs kreeg hij ook omdat hij van de 20 ronden zestien keer als eerste het startpunt passeerde.

Het Nederlands Kampioenschap op de weg werd op 1 september tussen Amersfoort en Ede vv (50 km) verreden. Ondanks het bar slechte weer ging de wedstrijd toch door. Eerste werd Willem van der Meij en tweede

was Koos van der Knoop in een tijd van 1 uur en 30 minuten. Dat gaf wel aan welke conditie

Koos had opgebouwd in de voorgaande wedstrijden. Derde werd de ook altijd aanwezige H. van Koolbergen.¹¹

Het jaar werd afgesloten met de wedstrijd Schiedam-Maassluis ook dit maal georganiseerd door "De Postduif".

Koos won die wedstrijd en verdiende een verguld zilveren medaille omdat hij als eerste de Engelse mijl (1609 m) aflegde.¹²

Het was dus een seizoen geweest dat er niet om loog. Viel er niet meer te verdienen in de wielersport? In de winter van 1896-1897 werd daarover nagedacht.

De ANWB was aanvankelijk niet erg toeschietelijk toen de vraag over de mogelijkheden van beroepswielrennerij naar voren werd gebracht. Een voorstel voor professionalisme binnen de Bond werd in 1894 nog ruim verworpen, maar bij

het rijden voor beloningen -vaak in de vorm van medailles van edele metalen en kunstvoorwerpen- werden nog in dat jaar zgn. rijbewijzen ingevoerd.

In 1895 werden nieuwe wielersportbanen gebouwd in Amsterdam, Utrecht en Maastricht en naast de al bestaande Amsterdamsche Wielerbaan, de baan in Arnhem, Tilburg en Venlo en de kort daarna gebouwde banen van Den Haag en Baarn beschikte men in Nederland in die jaren over voldoende plaatsen om wedstrijden te organiseren. De publieke belangstelling bij wedstrijden was dan ook zeer groot.

Wat onvermijdelijk was, gebeurde in 1896. De ANWB stond toe dat beroepswielrenners lid konden worden.

Merkwaardig was wel dat nog in 1897 de Bond zich uitsprak tegen wegwedstrijden of was dat om de baandirecteuren te bevoordelen en het fenomeen wedstrijden te concentreren op enkele plaatsen?

De exploitatie van een wielersportbaan was niet eenvoudig, daarom lieten de baandirecteuren de totalisator toe om nog meer publiek te trekken. Beroepsrennerij en wedden gingen volgens de Bond in de richting van moreel verval en daar wilde de min of meer elitaire top van de ANWB niet aan meedoen.

In 1898 besloot de ANWB dan ook zich niet meer met de professionele wielersport te bemoeien. Er werd heel snel door een lid van het hoofdbestuur een nieuwe bond opgericht: de Nederlandsche Wieler Bond en kort daarna een tweede de Nederlandsche Wieler Unie. De eerste bond ging jaren later (1928) aan interne strubbelingen ten onder en de laatste bestaat onder de naam de Koninklijke Wieler Unie nog steeds.

Het ging ondertussen toch slecht met de wielersport. In 1904 waren er nog maar drie over: in Baarn, Tilburg en Maastricht.

Een enkel jaar later ging ook de baan in Baarn ter ziele.

Gezien de successen en zijn conditie besloot Koos van der Knoop in de winter 1896-1897 om professional te worden.

Op 17 februari 1897 verscheen in de NVC het volgende bericht: "De heer J.N. van der Knoop, tot heden amateur, zal professional-wielrijder worden en daarvoor zich binnen eenige weken in training begeven. Ook zal door genoemden wielrijder een magazijn van rijwielen worden geopend aan de Dayer alhier."

Professional 1897-1901

Tegelijk met de opening van de rijwielzaak begonnen dus de voorbereidingen voor de professional-carrière. Op 16 mei 1897 was het zover. Op de Amsterdamse baan (achter het Rijksmuseum) zou het tandem Witteveen-Vrouwes rijden. Het tweetal kampte kennelijk met problemen en hun rit viel uit. Op de tandem verschenen Van der Knoop en zijn koppelgenoot Van der Meij; zij vielen echter niet in de prijzen.

De meeste wedstrijden van dat jaar reed Koos verder in Den Haag. Een week later kwam dan het grote succes: hij werd prof-kampioen van Zuid-Holland. Op eerste pinksterdag voegde hij een eerste prijs toe die hij behaalde op de Engelse mijl. De dag erna was hij in Tilburg. Op de 2000 m won hij de eerste prijs en op de 1000 m de derde. Verbazend is wel dat hij die dag ook deel uit maakte van de turngroep die op de gewestelijke uitvoering van Leonidas in Vlaardingen met vrije oefeningen een derde prijs haalde. Hij moet toen al een enorme conditie gehad hebben!

De nieuwe baan van Baarn, naar Amsterdams model, was op 13 juni voor Koos de plaats om zijn visitekaartje af te geven: op de 1000 m won hij de eerste prijs. Hij kreeg dan wel een voorgift van 40 meter, zijn tegenstander Siep 20 meter, maar die kon hem toch niet inhalen! De derde prijs won hij op de 10 km met gangmaking. Op 25 juni deed hij mee in de Groote Internationale Professional Meeting. Hij "coupeerde" echter de Australiër Jenkins en werd daardoor geen eerste. Ook de series van de nummers 2 kwam hij niet door. Hij nam ook deel aan de Invitatie-wedstrijden met voorgiften op 10 juli op het Sportterrein in Den Haag. Die wedstrijden werden georganiseerd door

de wielervereniging "Utile Dulci". Ook daar viel hij weer niet in de prijzen. Wel behaalde hij de derde prijs op de 10 km met gangmaking van quadruplets, triplets en tandems.

Op 1 augustus organiseerde de Rotterdamsche Wieler Vereeniging THOR haar vijfde Internationale Wedstrijden op hetzelfde sportterrein met o.a. een multiplex-nummer voor profs met geldprijzen. De triplet Maris, Van der Knoop en Van Hasselt (een

GEOPEND het RIJWIELENMAGAZIJN
Vlaardingen.
Aanbevelend,
Rover-, Wolff-, Surprise- en Matador-Rijwielen.
PAREEREN, EMAILLEEREN, VERNIKKELEN, VERHUREN.
J. N. VAN DER KNOOP.
Aanbevelend,
Koopt geen machine alvorens U het RIJWIELENMAGAZIJN bezichtigd hebt.
COLONIALE-WERVEN | **Hypotheek**

(812)

NVC 20 maart 1897

beroemd voetballer van Sparta) kwam aan de start. Een van de mannen produceerde zoveel kracht dat een stuur brak. Dat leverde geen prijs en dus geen geld op. Vier weken later werd de Grand Prix de la Haye verreden. In de eerste afdeling werd Van der Knoop derde. In de ook verreden Prix de Consolation kwam hij de afdeling door, maar in de finale was zijn prestatie niet voldoende voor een prijs. Of het ermee te maken had was niet duidelijk, maar er werden moeilijkheden met de tijdmeting gemeld. Het seizoen vorderde. In september deed Koos weer mee in Haagse wedstrijden. In de derde serie werd hij tweede achter Marten Kingma (Bijgenaamd De Stoere en later filiaalhouder van Burgers ENR in Amsterdam). In de handicap-race over 2000 m startte Koos in de eerste serie.

Bij het startsignaal stond hij nog naast zijn fiets en vertrokken de anderen. Hij haalde ze toch in en eindigde als tweede. In Vlaardingen waren zijn successen voor Gerrit Lensveld ook aanleiding om professional te worden. Hij kwam uit in de laatste wedstrijd in de tweede serie, maar behaalde geen prijs. Ook voor hem smaakte de wedstrijd naar meer. In de volgende seizoenen deden nog meer Vlaardingers, grotendeels als amateurs, mee aan meestal regionale wedstrijden.

Het seizoen 1898 brak aan met nieuwe mogelijkheden voor succes en geld. Nog voor het tot daden kon komen verscheen in de NVC van 12 maart een bericht waarin citaten stonden, genomen uit "Het Rijwiel" orgaan van de Nederlandsche Wiel Bond onder redactie van Frans Netscher.¹³

"Wie kent niet dezen flinken en stoeren racer, even flink en kloek van lichaam als van karakter, geëerd en geacht door heel de rennerswereld, eenvoudig, oprecht, zich nimmer op een overwinning beroemende, hoeveel lauweren hij ook heeft vergaard, steeds eerlijk en royaal, wel met veel "pech" te kampen hebbende, doch zich door niets en niemand uit het veld latende slaan en nimmer de moed opgevend? Voorwaar een bijzonder racer."¹⁴

Daarna volgde een opsomming van zijn overwinningen in de jaren 1895 en 1896, terwijl het artikel besloot met: "en

zoo hopen wij dan ook het volgende seizoen (= 1898) weder op de banen te zien en wenschen hem dan veel succes en minder pech toe."

Voor Gerrit Lensveld werd dit jaar niet wat hij er van verwachtte, hoewel hij aan verschillende wedstrijden deelnam. Wat gaf dat ook? De Olympische gedachte, die twee jaar daarvoor gepredikt werd, was ook op hem van toepassing: deelnemen is meer dan winnen.

Na de voorbereidingen ging het wedstrijdseizoen van start. Op vijf juni 1898 waren er Internationale Wielervedstrijden in Den Haag. Helaas viel Koos op de Engelse mijl met handicap en geldprijzen voor profs met voorgiften (voor hem 20 m) net als in 1897 niet in de prijzen. De Invitatiewedstrijden voor profs met voorgiften

werden door "Utile Dulci" weer georganiseerd op 25 juni.

Dat Koos uitgenodigd werd, gaf aan dat hij voor vol aangezien werd: hij kreeg 0 m voorgift in de tweede afdeling. In de finale werd hij tweede. In de wedstrijden voor leden van de ANWB met gangmaking -vermoedelijk de 10 km- werd Koos derde.

Op 3 juli startte Koos in Amsterdam in een wedstrijd met voorgift voor profs in series. In de finale werd hij derde. In de Cours des Primes (premies) over 10 km verdiende hij geen geld. De verslaggever tekende (uit de mond van een tegenstander?) op dat Van der Knoop altijd slingerde!

Aan het eind van de maand werd weer gereden in Den Haag. Bijzonder was dat Koos naast de gewone wedstrijden

in de multiplot wedstrijden met de Quint Van der Tuyn reed, samen met de andere Van der Tuyn, Jansen en Lobbes.

De Groote Internationale Inhuldigings Wielervedstrijden in aanwezigheid van H.M. Koningin Wilhelmina op 11 september 1898 trokken weer veel deelnemers en toeschouwers. In de afdelingen op de 1/2 Engelse mijl reed Koos van der Knoop, Gerrit Lensveld, Jaap Eden, Kingma en Vrouwen mee. Het leverde voor Koos weer geen prijzen op, maar het gezelschap spreekt boekdelen. "Jaap Eden is de oude niet meer" meldde een journalist. Dat was niet verwonderlijk, want het "Amerikaanse

Koos van der Knoop in 1897

avontuur”(wielrennen in de USA) was een mislukking geworden en uitgelopen op een krijgsgevangenschap van enige weken in de Amerikaans-Spaanse oorlog.

Het seizoen liep in oktober af: weer in Den Haag. Koos kwam de afdelingen door maar strandde in de halve finale. Op de 1/2 Engelse mijl werd hij tweede in de finale. Was Koos tevreden over het seizoen? Het is onbekend, maar hij ging door!¹⁵

De banen gingen in 1899 weer open. Voor de wedstrijden in Den Haag op 7 en 21 mei had ook Gerrit Lensveld weer ingeschreven. Andere Vlaardingers wilden als amateurs hun geluk ook wel eens beproeven. De nieuwelingen Jan van der Plas en Tinus Ox deden mee op de halve en hele mijl.

Bij deze internationale wedstrijden kwam Koos van der Knoop en Depage ten val. Op een brancard werd de Belg afgevoerd, Koos kon ondanks ontvellingen doorgaan. Op de 10 km voor profs met gangmaking en als deelnemers ook Jaap Eden, J. Deckers en P.G. Jansen was de eerste prijs voor Koos.

In de handicap-race voor profs behaalde Koos de derde prijs. Bij een volgende wedstrijd in Den Haag dwong Koos op de 10 km weer respect af. De sportpers meldde: “Van der Knoop is vooruit gegaan!” Hij haalde zijn tegenstander vele malen in. “Het was werkelijk prachtig zoo kranig hij aan zijn gangmaking zijnde een tandem-motor hing.”

Op tweede pinksterdag 21 juni verscheen hij op de baan in Baarn. In de Cours des Primes won hij de derde prijs. Bovendien verdiende hij op de 5000 m voor elke eerste plaats per ronde 6 maal f.2,50. Dat was weer mooi meegenomen. Op de 50 km met gangmaking (gepaced door een petroleum-tandem) reed Van der Knoop tegen Kobus Vrouwes uit Amsterdam, die ingezet werd voor Lemouche, die gediskwalificeerd was. Een miniem bericht in de NVC vermeldde dat Vrouwes zich niet lekker voelde en dat Koos met 5 meter voorsprong de eindstreep overvloog.¹⁶

“De tijden waren voor de 19 km 12 min 5 3/5 sec en voor de 50 km 1 uur 6 3/5 sec. Beide rijders werden zeer toegejuicht”.

Vrouwes daagde Van der Knoop meteen uit voor een revanche enkele weken later.

Een paar dagen later reed Koos nog beter. Na de Invitatie-

Team-race Nederland-België reed het koppel Van der Knoop-Jansen tegen de Belgen Depage-Paton. Helaas wonnen de Belgen, waarna de Brabançonne uit volle borst werd gezongen. In de Match-poursuite (achtervolging) over 20 ronden werd Koos eerste. Op 9 juli vond de revanche Vrouwes/Van der Knoop (over 150 ronden) in Amsterdam plaats. De prestaties van Kobus logen er niet om, maar Koos liet ook wat zien. Een verslaggever meldde:

“Van der Knoop had 2 petroleum-tandems, terwijl Vrouwes er slechts één had. Een der petroleum-tandems was reeds voor den aanvang in het ongereede, zoodat beider gangmaking gelijk was. De beide tandems hielden zich uitstekend en haperden geen oogenblik.

Na het schot vliegt Van der Knoop naar voren en wordt heel handig door een tandem, bemand door de gebr. Van der Mark, achter zijn gangmaking gebracht. Wij gelooven dat dit bepaald navolging verdient, anders duurt het wel wat lang, voor de rijders hun gangmaking te pakken hebben.

Van der Knoop houdt er een duivelschen gang in en loopt op Vrouwes uit. Langzaam-aan komt Vrouwes bij en nadat Van der Knoop tot ronde 124 de leiding gehad heeft, gelukt het Vrouwes in ronde 123 voor te komen, een paar ronden slechts. In ronde 121 snelt Van der Knoop weder voorbij en vliegt als 't ware over de baan. Hij komt een kwart baan voor. Langzaam-aan raken zijn krachten op en in ronde 52 gelukt het Vrouwes nogmaals de leiding te nemen, om die niet meer af te staan. In ronde 31 wordt Van der Knoop voor de eerste maal gelapt, in ronde 20 voor de tweede maal, terwijl Vrouwes verder een baan inhaalt en een paar maal tevergeefs probeert om voorbij te komen, teneinde Van der Knoop ten derde male te lappen. Deze zet telkens aan en vrijdelt telkens de door Vrouwes aangewende pogingen. Vrouwes reed over de 50 km 59 minuten en 38 1/5 sec; Van der Knoop deed er over 1 uur en 50 4/5 sec. Alle records moesten er aan gelooven en men heesch dan ook het bekende witte wimpeltje, waarop met zwarte letters: record. Genoemde record-teeken dient wel eens behoorlijk te worden nagekeken: het wit was vuil, zwart en het zwart van “record” was verbleekt.

Hoewel Vrouwes, de eerste hier te Amsterdam, die de 50 km binnen het uur afgelegd heeft, allen lof verdient voor zijn rijden, mag men toch zeker Van der Knoop mede wel prijzen voor zijn kranig rijden, hoewel te voorzien was

dat hij een dergelijken gang onmogelijk tot het einde toe zou kunnen volhouden.”

In deze race sneuvelen alle records van Mathieu Cordang werd er triomfantelijk bijgezet. En dat was zeker een compliment voor beide renners.

De schrijver van dit verslag tekende tenslotte nog iets op wat aangaf dat er al een kentering op komst was wat betreft de publieke belangstelling.

“Mooi op tijd eindigden de races ditmaal, nl om half vijf. Wij vermeenen het baanbestuur te moeten aanraden, een volgend programma interessanter te doen zijn; een paar zulke wedstrijden nog, en het publiek zal vrijwel geheel wegblijven. Ook zal men wel doen, wat afwisseling te brengen in de mededingers der lange afstandsnummers en, indien men Vrouwen een volgende maal wederom in 50 km zal laten uitkomen, zorg te dragen, dat er nog minstens twee rijders in het strijdperk treden.”¹⁷

Enkele dagen later reed Koos weer in Den Haag en werd op de Engelse mijl in de finale derde. Twee weken daarna kwam hij daar ook weer uit tijdens de Groote Internationale Wedstrijden. Het tandemkoppel Van der Knoop-Jansen reed daar tegen het duo Meijers-Eden. Voorwaar geen onbekende tegenstanders! Een journalist schreef: “Jaap Eden is nog een gevreesde tegenstander!” De nieuw gevormde wielerbond De Nederlandsche Wiel Unie organiseerde op 6 augustus 1899 kampioenschappen op de 1000 m en de 50 km. in Amsterdam. Op de kilometer maakte Koos niet veel klaar, maar dat werd anders op de lange afstand.

Ingeschreven waren Greve en Vrouwen uit Amsterdam en Van der Knoop uit Vlaardingen.

“Greve kwam niet uit omdat zijn gangmakers niet in orde waren. Dit bleek echter na den start ook met Vrouwen’ motor het geval, want in de 8ste ronde was Van der Knoop, die terstond de leiding had genomen, reeds 1 baan voor en liep steeds uit, zoodat Vrouwen in de 16e ronde reeds tweemaal gelapt was, hetgeen vervolgens om de 6 à 8 ronden geschiedde. Van der Knoop verbeterde van de 18e tot de 30e kilometer de records op de Haagsche baan door Cordang gemaakt op 22 juli l.l., die echter nog niet officieel erkend zijn. Even voor de 20ste kilometer sprong de achterband van de gangmakende tandem van Vrouwen. De bestuurder liet haar van de baan lopen, waar zij in het gras neerviel, gelukkig zonder ongelukken te veroorzaken. Vrouwen, die zoveel ronden reeds was

achtergeraakt, gaf nu den strijd op. Van der Knoop reed alleen door, onder afwisselende goed- en afkeurende uitingen van het publiek. Natuurlijk verminderde hierdoor het interessante van den wedstrijd niet weinig, doch Van der Knoop, die in goede conditie was en over een zeer goeden motor-tandem beschikte, trachtte nog verschillende records te verbeteren, wat hem gedeeltelijk gelukte. Tot het uur doorrijdende, maakte hij 50 kilometer en 435 meter.”

Een week later ging de reis weer naar Den Haag. Koos kwam uit op een wedstrijd van meet voor Professionals op de Engelse mijl (4 ronden), om 50, 25 of 15 gulden met een minimum tijd van 2 min. en 50 sec. Van der Knoop eindigde als tweede in de zelfde tijd als een andere deelnemer zodat vermoedelijk f.20 in de knip ging. Op de langere afstand lag nog meer geld te wachten. Op de 25 km met geldprijzen van 80, 40 en 20 gulden binnen de 35 minuten gereden schreven in Jansen uit Rotterdam, Van Waning uit Antwerpen en Van der Knoop uit Vlaardingen.

“Vermits de gangmaking van Van Waning in ’t ongerede was geraakt, wilde hij slechts 10 km (25 ronden) rijden. Dit wilden Jansen niet, waarop Van der Knoop zeide dat hij dan alleen de 25 km zoude rijden om de records te verbeteren. Het slot was dat zij alle drie op de baan kwamen om de 25 km te rijden. In den aanvang nam Jansen de leiding, die spoedig door Van Waning werd overgenomen, die de gangmaking van Van der Knoop in beslag had genomen. In de elfde ronde werd Jansen door Van Waning en Van der Knoop gelapt. Van der Knoop trachtte meermalen meester te worden van zijn gangmaking, doch dit lukte hem niet, zoodat hij steeds achter Van Waning bleef hangen. Eindelijk wist Van der Knoop zich van Van Waning los te maken en nu ging het verbaasd hard. Van der Knoop won in 32 min en 1 4/5 sec, na Van Waning zes maal en Jansen acht maal gelapt te hebben” Koos verdiende die dag dus honderd gulden. Dat geld zou hij goed kunnen gebruiken. Op 22 oktober werden in Maastricht de kampioenschappen gehouden die uitgeschreven waren door de andere wielerbond: de Nederlandsche Wiel Unie.

De professionals kwamen voor de 1000 m in twee series uit. In de tweede serie startten Meijers uit Maastricht, Zadelhoff uit Den Haag en Van der Knoop uit Vlaardingen. In de finale van de nummers 1 en 2 uit beide

Koos van der Knoop zoals veel van zijn sportvrienden zich lieten fotograferen. Zijn shirt is van de Turnvereniging Leonidas. Zijn gespierde armen zeggen genoeg over zijn prestaties in de turnzaal en zijn conditie voor het wielrennen. Foto vermoedelijk in 1897 gemaakt.

series won Meijers gevolgd door Schilling en Van der Knoop.

Op de 25 km (ipv de 50 km) kwamen uit Schilling, Schoonhoven, Van der Knoop en Mulder uit Amsterdam. Schilling viel in de bocht, maar stapte dadelijk weer op. Van der Knoop won in 31 minuten en 10 1/5 sec. Mulder en Schilling werden resp. tweede en derde.

De match tussen de twee eerst aangekomenen in de 1 en 25 km voor professionals ging over 5 km met gangmaking. "Hierin won Van der Knoop, doordien Meijers een defect aan zijne machine (= fiets) krijgt. De wedstrijd werd door prachtig weder begunstigd."

Dit was dus de afsluiting van een goed jaar en Koos speelde met de gedachte dat misschien in het buitenland ook successen te boeken waren. In de sportpers werd een citaat uit Het Rijwiel aangehaald: "Volgens Het Rijwiel denkt Van der Knoop er aan uit te komen in Parijs-Roubaix als hij tenminste flinke gangmaking kan bekomen."¹⁸

Dat laatste was natuurlijk wel belangrijk gezien de vele haperingen die tijdens wedstrijden optraden door de gebrekkige motortechniek.

De nieuwe eeuw

De eerste wedstrijd in de nieuwe eeuw begon voor zover na te gaan op tweede pinksterdag 11 juni in Baarn (en dus niet met de wedstrijd Parijs-Roubaix die voor de vierde maal verreden zou worden - een klassieker die in april van elk jaar nog steeds georganiseerd wordt). Niet alleen Koos van der Knoop kon geen gangmaking vinden, zelfs de beroemde Cordang moest om deze reden afzien van een Frans avontuur.²⁰

Op de Baarnse baan kwam Van der Knoop uit in de 50 km race tegen Van der Tuyn. Op die afstand was Van der Tuyn al een halve baan voor toen hij een klapband kreeg. Koos hield het toen ook voor gezien.

In augustus ging de reis weer naar Baarn. In de tweede halve finale voor profs won Van der Knoop, maar in de finale moest hij het afleggen tegen Henri Meijers.

Tijdens het kampioenschap van Nederland voor profs op de 50 km kwam Van der Knoop in de 120e ronde te vallen, maar kon toch doorrijden en... won in een tijd van 1 uur, 4 min en 19 1/5 sec voor Van der Tuyn en Kobus Visscher. "Een treurige wedstrijd" werd er bij de race aangetekend.

De amateur en prof winnaar kwamen daarna uit op de 30 km. De winnaar zou kampioen van Nederland op de lange afstand worden: helaas verloor Koos van der Knoop.

Kort daarna werd aangekondigd dat Van der Knoop met Jaap Eden in Leipzig zou deelnemen aan wedstrijden aldaar. Of dat er van gekomen is, was niet te achterhalen. Wel reisde hij in oktober af naar Berlijn. Op 25 oktober was te lezen:

"De sluitingsrace op de Friedenau-baan, j.l. Zondag, trokken slechts matig publiek, waaraan het regenachtige weder mede schuld had. Er werd een 75 km wedstrijd (handicap), met gangmaking gereden, waaraan deelnemen Robl en Dickentman van meet, Van der Knoop met 6 rondten, Niehoff 9 rondten en Winnemann 10 rondten voorgift.

Dickentman gaf het na 30 rondten op; in dien tijd was hij twee maal gelapt door Robl, wat aan de gangmaking van Dickentman, die allertreurigst was, geweten moest worden. Robl reed prachtig en haalde bijna de voorgiften in;

toen hij echter bezig was de twee laatste banen van Winnemann af te nemen, kreeg hij defect aan zijn beide gangmakende tandems, waarna hij achter Van der Knoop ging hangen; even daarna stapte hij echter af en wachtte tot zijn gangmakende machines weder in orde waren. Winnemann kreeg daardoor weer 9 banen voorsprong, die Robl later niet meer kon inhalen, zoodat Winnemann eerste werd in 1 uur 23 min 11 1/5 sec, 2e Robl met 4 rondten, 3e Van der Knoop met 7 rondten. Niehof was ongeveer nog 25 km achter.”²¹

In november werd Koos uitgedaagd door de Amsterdamse renner Slesker om in Amsterdam een match met hem aan te gaan. Hij noemde de naam van Koos van der Knoop in het bijzonder, dus moest er wel iets aan de hand geweest zijn, maar het bleef onduidelijk wat dat dan wel was. In De Telegraaf antwoordde hij en we lezen dan tegelijk iets van Koos' ervaringen in Berlijn en zijn gedachten over nog meer buitenlandse wedstrijden.

“Dat de heer Slesker nog een oud geschil met mij te vereffenen heeft, is zeer goed mogelijk. Ik ben mij daarvan niet bewust, doch, waar ik reeds zoo vele renners tegenover mij heb gehad, zal ook hij wel enkele malen daaronder zijn geweest. Vreemd is evenwel de wijze, waarop hij dat geschil uit wil maken. Eerstens leent zich daar het jaargetijde volstrekt niet toe; ik ril nog, indien ik denk aan mijn laatsten wedstrijd in dit seizoen op de Friedenaubaan te Berlijn. Een uur na afloop van dien 75 km wedstrijd (die begonnen werd onder harden regen,

ben. Deze wijze van pacemaking dateert reeds van oudsher, en oude ideeën passen niet in het hoofd van een grootsteedsch wielrenner. Daar evenwel motorgangmaking op de weg ook niet te prefereren is, stel ik den heer Slesker voor, om, wat mij betreft, zijn wensch te kunnen bevredigen in het volgende voorjaar, in April b.v., een match te rijden op denzelfden weg, over denzelfden afstand zonder gangmaking, tegelijk afgaand of de een na de ander op tijd, geheel naar zijne verkiezing. Indien het alleen des heeren Sleskers wensch is, zijn superioriteit te kunnen bewijzen, zou deze wijze de zuiverste oplossing

De vader en moeder van Koos van der Knoop voor Huize Groenoord aan de Groeneweg gefotografeerd ter gelegenheid van hun 70-jarige huwelijksjubileum in maart 1935.

welke later vervangen werd door een ijskoude wind), beefde ik nog als een juffershondje. Wanneer ik toch het voornemen had gehad, deze winter te blijven rennen, had ik mij hoogstwaarschijnlijk doen engageeren voor den zesdaagschen wedstrijd in New-York: ik had nog daarbij het voordeel gehad mijne kennis te kunnen verrijken. Tweedens zou ik het voorstel tot een match met levende gangmaking niet van een Amsterdammer verwacht heb-

geven. De inzet zou ik alsdan willen stellen van f.100 tot f.500, doch ik ben ook gaarne bereid deze nog te verhoogen.

Hopende, ook de heer Slesker deze wijziging als de beste zal beschouwen, teeken ik in afwachting (w.g. J.N. van der Knoop)”

De reactie van Koos was gezien het medium begrijpelijk,

maar ook een tikje hautain. Het gaf ook wat weer van het karakter van Koos, niettemin paste het ook in de "oorlogsvoering" van wielrenners. Vrijwel zeker is er van deze race niets terecht gekomen is. Overigens zou het ook wel kunnen zijn dat Slesker zich vergiste in Koos van der Knoop. In augustus had hij in Groningen ook nog tegen Jas van der Knoop (een broer van Koos) gereden en mogelijk dat daar iets was gebeurd.

1901

Achteraf gezien brak voor Koos van der Knoop het laatste wieljaar aan. Ongetwijfeld bracht hij eind februari een bezoek aan de voorloper van de RAI (Rijwiel en Auto Industrie) in het Paleis voor Volksvlijt in Amsterdam. Daar dook de naam van E.A. Kiderlen weer op, die nu handelaar in auto's in Amsterdam was en waar ook een stand ingericht was door de Vlaardingse firma Schippers-Bros: fabrikanten van fietsen.

Eind april reed Van der Knoop in Aken. Het belangrijkste nummer was een één-uurswedstrijd met gangmaking. De winnaar was Borg die 46,287 km aflegde en tweede Van der Knoop met 6 ronden verschil. De beroemde Deense renner Ellegaard reed die zondag ook op die baan. Op 24 juni organiseerde de Rotterdamsche Athletiek Vereeniging "Pro Patria" internationale wielervedstrijden. In de wedstrijd om geldprijzen over 2000 m werd Koos vierde zodat hij buiten het prijzengeld viel. Zondag 14 juli, eerste pinksterdag, kon Koos van der Knoop in Baarn zijn krachten meten met Jaap Eden.

In wedstrijd nummer 3 een match-poursuite kwamen de twee renners aan de start:

"Van der Knoop loopt eerst in, doch weldra krijgt Eden een voorsprong en wint in 7 min en 8 3/5 sec tegen Van der Knoop in 7 min en 11 sec. Jaap wordt levendig toegejuicht!"²³

Koos bleef die nacht over om deel te nemen aan de Grand Prix d'Eté International voor profs over 2 km. De prijzen varieerden van f.75 tot f.15. In derde serie streden de Luikse Broka, Van der Knoop en W. Mulder uit Berlijn tegen elkaar.

"Bij 't luiden van de bel loopt Broka snel vooruit. Knoop tracht hem in te halen. Broka is nummer 1 in 3 min 20 1/5 sec terwijl Van der Knoop onmiddellijk volgt." In de serie doet ook een zekere DuBouton uit Vlaardingen mee, maar die kwam niet tot vermeldenswaardige prestaties.

Na de series kwam de Repechage van Jansen, Michelet, Van der Knoop, Marcelli, Richardson en Ciselet. Eerste werd Marcelli gevolgd door Van der Knoop. In de tweede halve finale reden Marcelli, Van der Knoop, Mulder en Van der Born uit Parijs tegen elkaar. In de finale won Van der Knoop de vierde prijs. De laatste geldprijs was voor hem.

In de Multiplex-race voor profs over 3 km voor f.50, f.30 en f.20 startte de Quint Mulder. In verschillende samenstelling was dit een zeer gewilde gangmaking. Op die dag bestond de quint uit J. Mulder, W. Mulder, J.N. van der Knoop, J.L. van der Knoop en Van Vliet. De Quint Mulder won de race in 6 min en 47 sec. In de finale over 5 km schreef men: "een hoogspannend nummer, het publiek was in extase als tandem Quivy-Marcelli de Quint inhaalt en later vlakbij blijft!"

Meer wedstrijden stonden in de wielagenda. Op 28 juli werd gereden op de vernieuwde Amsterdamse wielersbaan. Na een groot aantal wedstrijden was het sluitstuk een Invitatiewedstrijd over 50 km met motorgangmaking, maar levende gangmaking was ook toegestaan. De deelnemers waren Bovy (Luik), Van der Knoop, Greve (Amsterdam) en Diehle uit Den Haag. De Belgische motoren wilden maar niet lopen, maar na veel wanhopige pogingen werkten de motoren onder gejuich van het publiek.

"Na het startschot heeft Bovy het eerst zijn gangmaking te pakken, daarna Diehle, terwijl Van der Knoop en Greve ieder achter een safety-tandem hangen, daar hun gangmakende machine al in het ongereede zijn" Ze hadden echter een reserve-motor achter de hand! "Te rijden 150 ronden. In ronde 143 worden Greve en Van der Knoop gelapt door Bovy; in 141 krijgt Greve eindelijk hulp van zijn motor-tandem; in 134 krijgt Van der Knoop weder een lap van Bovy; in 130 lapt Greve Diehle, doch wordt op zijn beurt in 128 door Bovy gelapt; tegelijk met Van der Knoop in ronde 126 en 122 gebeurt dit nogmaals, Van der Knoop hangt achter Diehle; in ronde 111 krijgt Van der Knoop eindelijk onder gejuich, den motor tandem van de gebroeders Mulder en blijft er mooi achter hangen. Het verloop is nu dat Diehle sukkelt met zijn gangmaking en telkens geholpen wordt door bemande safety-tandems, dat de gangmaking van Greve vreeselijk traag blijft lopen en beiden ontelbare malen gelapt worden door Bovy, die eenvoudig prachtig achter zijn tandem blijft ritten, steeds met het hoofd tegen de rug van den

achterman van zijn gangmaking, en Van der Knoop af en toe even mooi mede gaat, doch wiens tandem, primo in den beginne weigerde, zoodat hij te veel terrein heeft verloren om in te halen; secundo wiens gangmakende machine lang zoo snel niet is als die van den Belg, waardoor hij af en toe nog een lap oploopt, hoewel dit bij betere gangmaking zeker niet gebeurd zoude zijn.(.....) In dezelfde ronde (35) doet Van der Knoop een aanval op Bovy, die in ronde 21 met succes bekroond wordt, daar hij voor komt; in ronde 12 echter herneemt Bovy de overwinning. Diehle kachelt maar door met een kalm gangetje. Bovy wint met 10 ronden verschil op Van der Knoop, terwijl Diehle nog 26 ronden achter Van der Knoop aankomt; deze rondjes worden hem kwijtgescholden.”²⁴

Drie weken later op 15 augustus won het tandembaar Mulder-Van der Knoop in Tilburg de tandem-race. De dag werd echter besloten met een 50 km race met drie deelnemers Bovy, Van der Knoop en Franck die “is door den regen in den letterlijken zin van het woord in het water gevallen. Een hevige regen, die plotseling alles scheen te willen wegspoelen, maakte dat de race 1 1/2 uur werd uitgesteld. Om zes uur werd het wat beter en zou een 10 km race zonder gangmaking gereden worden, daar de gangmaking weigerde te starten. Bovy stapte even na de start af en begint weder als er vier rondjes gereden zijn. Franck werd nog even in de 13e ronde gelapt door Van der Knoop en toen eindigde de race verder onbeslist.”

De laatste achterhaalde wedstrijd in Nederland van Koos van der Knoop was zijn deelname aan de Groote Prijs van Amsterdam op 17 en 18 augustus 1901.

Voor de race voor profs over 1000 m met geldprijzen had Koos van der Knoop zich weer opgegeven. Nadat hij door de series gekomen was, werd hij in de halve finale geklopt. Het hoofdnummer was de Grand Prix. Van der Knoop en Jansen hadden, zo leek het, afgesproken Jacquelin, de beroemde Fransman, uit te putten door telkens weg te sprinten. Jacquelin bleek toch de sterkste. Tweede in de eerste serie werd Van der Knoop.

In de herkansing voor de nummers twee werd Van der Knoop 3e en kon dus niet verder in de wedstrijd.

In oktober werd in Bordeaux de Grand Prix gereden. In de derde serie werd Van der Knoop derde na Jenkins (een oude bekende uit 1897) en Chapel. In de herkansing voor de nummers drie werd Van der Knoop tweede en viel dus af.

In de tandem-race ging het beter. In de eerste serie werd het koppel Mulder-Van der Knoop winnaar. In de finale tegen de gebroeders Ellegaard en Delen-Gascogne werden zij derde.

Het kampioenschap van het Zuid-Westen leverde in de series niets op. De premie-race op de 10 km leverde een tweede plaats op voor Jan Mulder en Koos van der Knoop.²⁵

Het einde

Op 9 november kwam het bericht “van de Hollandsche renner Van der Knoop wordt gezegd dat hij ook naar Amerika zal gaan om aan de zes-daagse van New-York deel te nemen”.²⁶

Het plan van het jaar daarvoor was dus nog niet verdwenen of het moest om een psychologische oorlogsvoering of om opschepperij gaan. Koos bleek helemaal nergens meer te gaan rijden! Aan zijn actieve loopbaan was een eind gekomen. Hij was toen bijna dertig jaar, dus zo vreemd was dat nu ook weer niet. Dat werd echt duidelijk met de mededeling in de NVC van 28 december 1901 dat “J.N. van der Knoop, bekend wielrenner, is benoemd tot agent van de Koninklijke Nederlandsche Paketvaart Maatschappij en zal in April naar Indië vertrekken”.

Met dank aan mevr. K.K. van der Knoop-Bekooij in Zandvoort

Noten

1. NVC 12 maart 1898/ Nieuwe Schiedamsche Courant 17 september 1895
2. NVC 19 juni 1895
3. Collectie Sigal (kaartsytem)
4. Jubileumboekje Leonidas bibl. 7D69I (1884-1909) Stadsarchief Vlaardingen
5. NSC 17 september 1895 (zie noot 1)
6. NVC 12 maart 1898
7. Nederlandsche Sport no 729 11 juni 1896
8. NS no 727 27 juni 1896
9. Delftsche Courant 28 juli 1896
10. NS 735 22 augustus 1896
11. Vlaardingsche Courant 14 oktober 1896
12. NS 19 september 1896
13. NVC 19 oktober 1898: Frans Netscher (vriend van Koos van der Knoop) zal de uitspraak van de Arrondissementsrechtbank te Utrecht betreffende betalingen van tolgelden aan den tol aan de Schiedamschedijk laten rusten tot volgend jaar. Frans was ook officiële tijdwaarnemer van de ANWB met het zgn. "bonds-horloge".
14. NVC 13 maart 1898
15. NS 774-846 (1897-1898)
16. NVC 21 juni 1899
17. NS 15 juli 1899
18. Mathieu Cordang (1869-1960), Guus Schilling (1869) en Harie (Henri) Meijers (1879-1928) waren tijdgenoten van Koos van der Knoop en van een iets betere klasse vermoedelijk omdat ze meer tijd en geld in hun sport konden steken.
19. NS 899
20. Jaap Eden door M. Moll, Amsterdam 1996 blz. 217
21. Ingekomen Stukken BenVW Vlaardingen 9 juni 1899
23. NS no 989
24. NS no 993
25. NS no 1003
26. NS no 1007
27. Koos van der Knoop werd dus agent van de KPM in Semarang. Hij trad ook in dienst van de handelsmaatschappij Mainz en Co. Te paard bezocht hij dessa's en kocht daar huiden op. Op een van die reizen ontdekte hij dat in een bepaald gebied de dessahuisjes niet op aangevreten palen stonden. De bevolking doopte die palen, zo zeiden ze, in een meertje. Hij liet zich er naar toebrengen en kwam erachter dat het meertje een oliebron was. De koopman in Van der Knoop rook naast de olie ook geld en kocht het terrein. Hij vestigde zich een aantal maanden op die plek en verkocht de grond aan de BPM (Shell). Zijn fortuin was gemaakt. In januari 1914 was hij op verlof

terug in Nederland. Tijdens een bezoek aan Haarlem nodigde Jaap Eden hem uit om aan een schaatswedstrijd mee te doen. Koos won die wedstrijd voor Jaap Eden: de conditie was kennelijk nog aanwezig. Kort na zijn terugkeer in Indië trouwde hij met een in Indië geboren meisje van wie de familie oorspronkelijk uit Zeeland afkomstig was: Margaretha de Pagter. In 1917 en 1919 werden hun twee kinderen Pieter Dirk en Suzanne Margaretha geboren.

In 1921 was Van der Knoop zo gefortuneerd dat gerepatriëerd werd. Met vrouw, twee kinderen en baboe Siti Sarriah keerde hij terug in Vlaardingen. Na een paar maanden vertrok hij uit Huize Groenoord aan de Groeneweg (Laantje van Knoop) om zich te vestigen aan de Leeuwendaallaan in Rijswijk in een wijk waar veel oud-Indiëgangers woonden. Het bloed kroop waar het eigenlijk niet meer gaan kon: zijn wielerhart begon weer te kloppen toen in juli 1921 de Rijswijkse Wielerbaan geopend werd. Hij stak een groot deel van zijn vermogen in deze baan en het bestuur benoemde hem in april 1922 tot directeur van Sportpark Holland.

Wat echter in 1900 al geconstateerd kon worden nl. de afnemende belangstelling voor de wielersport op de weg (vanwege een landelijk verbod) en op de baan (door te hoge exploitatiekosten) was in de jaren twintig merkbaar, al ging in die jaren de conjunctuur nog wel omhoog. Het bestuur zat uiteraard te springen om een financiële injectie en het geld uit de Oost kwam als een geschenk uit de hemel. Voor Koos was het triest te merken dat zijn investeringen niet loonden en hij verloor tussen 1922 en 1925 zijn geld in die wielerbaan. Daarom vertrok hij weer naar Indië om geld te verdienen. De baboe was inmiddels met een Nederlander getrouwd en een paar jaar eerder al weer terug gegaan naar haar vaderland. Mogelijk was zij afkomstig uit de dessa met de oliebron. Zijn vrouw Margaretha werd weer onderwijzeres, maar ze werd ziek waardoor het gezin weer terugging naar Nederland. Mevrouw Van der Knoop-de Pagter overleed aan de Laan van Meerdervoort in Den Haag op 30 mei 1935.

Koos van der Knoop was toen al 63 jaar, maar ging toch weer terug naar Indië: zijn kinderen bleven achter in Nederland. In Semarang teruggekeerd nam hij Hillebrands Kantoor over: een vendu-huis. Pas na de Japanse bezetting kregen de kinderen bevestiging van het feit dat hun vader op 7 november 1942 in Semarang was overleden. Een verblijf in een Japans concentratiekamp werd hem zo bespaard.

Koos van der Knoop (r) in juli 1922 bij de huldiging van een winnaar van motorraces op de Rijswijksche Wielerbaan, waarvan hij directeur was.